

Intervju: Wolfgang Petritsch, Visoki predstavnik "Nacionalisti ponovo podsticu strah"

Ako ne zeli da ostane apsurdna, nazadna mala drzava, BiH mora da krene naprijed, kao Hrvatska i SRJ. Taj trend mora biti udaljavanje od nacionalizma i kretanje prema umerenoj politici i prosperitetu.

Mislim da je gradjanima BiH, dakle i ukupnom birackom tijelu, dosta neproduktivnog, neodgovornog i netransparentnog rukovodstva. Takvi rukovodioci su previse cesto ostvarivali sopstveni interes iako bi trebalo da budu odgovorni tom istom izbornom tijelu cije potrebe stalno ignorsu, ocjenio je u intervjuu za "Blic" uoci predstojecih opstih izbora u BiH Visoki predstavnik medjunarodne zajednice za BiH, Wolfgang Petritsch.

Vjerujete li da ce se gradjani BiH na novembarskim izborima opredijeliti za one politicke snage koje ?e moci da realizuju interese i potrebe gradjana?

Stvar nije u tome sto ja kazem sta treba da se uradi, nego u tome sto gradjani oba Entiteta znaju da treba da se uradi, sto jeste da se ponovo postane dio Evrope, da funkcioniira privreda koja osigurava zaposljavanje, penzije i zdravstvo, obrazovni sistem u koji ce roditelji imati povjerenje i vladina i administrativna tijela koja ce provoditi zakon.

U ovom predizbornom periodu vidim da nacionalne stranke ponovo pokusavaju da u ljudima probude strah koji je i prouzrokovao ovu situaciju u BiH. Gradjani oba Entiteta zasluuju vise od toga. Daytonski mirovni sporazum postuje i cuva kulturno nasljedje Srba, Bosnjaka i Hrvata, i BiH mora krenuti naprijed

ako ne zeli ostati apsurdna, nazadna mala drzavica.

Ne mogu reci da li ce ovdje doci do takvih fundamentalnih promjena do kojih je doslo u Hrvatskoj u januaru i nedavno u Jugoslaviji, ali je jasno da je trend udaljavanje od nacionalizma a kretanje prema umjernoj politici i ekonomskom prosperitetu.

Nakon sjednice Savjeta za implementaciju mira u BiH izrazili ste veliko nezadovoljstvo zbog neodgovorne politike i ponasanja politicara BiH prema gradjanima. U cemu se sastoji ta neodgovornost?

Postoji duga lista zakona cije usvajanje je bilo odlagano i opstruirano, i kada sam cesto bio prisiljen da djelujem; ima ih i sada, npr. izborni zakon koji je osnovni zakon u svakom demokratskom drustvu jos nije usvojen. Umjesto da usvoje tako vazan zakon i ispune obavezu koju imaju obavezu da budu zakonodavac izabrani predstavnici vlasti se svadjaju, prepiru i vode uskogrudnu nacionalnu politiku, ili pak gledaju sopstveni interes.

Lista nedonesenih, opstruiranih i neprovedenih zakona je duga i negativno se odrazava na svaki dio drustva BiH. Provođenje imovinskih zakona pet godina nakon potpisivanja Daytonskog sporazuma je previse sporo, donosenje vitalnih zakona na drzavnom nivou za BiH i njene gradjane, koji ce omoguciti odgovarajuće funkcioniranje u Evropi, se odlaze. Veoma cesto, Entitetski parlamenti nisu u stanju da donesu fiskalno dobre amandmane na zakone kojima se regulira zaposljavanje, penzije i restitucija.

Postaje jasno koliko je mala briga mnogih vladajucih stranaka za dobrobit njihovih gradjana kada se shvati da sam ja nametnuo vise zakonskih akata koji se traze za pristup Vijecu Evrope nego sto su oni sami uspjeli da donesu za sebe.

Isuviše je lako davati prazna obećanja i ne raditi ništa. Izborna tijelo u BiH bi trebalo da dobro razmotri kada budu

davalo svoj glas 11. novembra koje stranke ce djelovati na dobrobit gradjana, unaprijediti ekonomsku situaciju, osigurati posao ljudima, dobro skolovanje i obrazovanje. Takvim strankama koje gledaju unaprijed, koje su istinski za progres, treba dati sansu.

Protekle nedelje ste posjetili Tribunal u Hagu, a Karla del Ponte bila je u posjeti BiH. Uocljiva je njena izjava da u poljednja tri mjeseca niko nije uhapšen. Kako vi komentarisete ove posjete i, uopste, odnos prema Tribunalu u BiH?

Hapsenje ratnih zlocinaca je stalan proces. Kao sto vam je poznato, proslog petka ujutro, u Foci-Srbinju je izvršen pokusaj hapsenja Janka Janjica, optuzenog za ratni zlocin, medjutim, Janjic je detonirao eksplozivnu napravu i izvršio samoubistvo, ranivši tako i clanove svoje porodice i vojnike SFOR-a.

Ja sam uvjeren u neovisnost ICTY-a kao suda, i ukoliko BiH zeli staviti iza sebe uzasne incidente iz vremena rata, onda se ratni zlocinci moraju izvesti pred lice pravde. Ovo je preduslov za pomirenje i od sustinskog znacaja za buducnost BiH. Pojedinacna odgovornost je osnova za nediskriminatoran sudski proces i kada postoje navodi o pocinjenim gnusnim zlocinima, kao sto je silovanje i mucenje, onda se ti ljudi moraju izvesti pred sud.

Ovaj proces se odvija previse sporo i saradnja nije uvijek bila dobra. U RS-u na slobodi ima jos nekih 20 osoba javno optuzenih za ratni zlocin, i nekolicina u Jugoslaviji. Njih trebaju uhapsiti lokalni organi i izruciti u Hag, jer su se na to obavezali prilikom potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma. Oni to cesto ne cine, i zbog toga sam zahvalan SFOR-u kad god to uradi.

Dalje, postoji zabrinutost da sudski sistem u BiH trenutno nije oslobodjen diskriminacije, i da nije dovoljno profesionalan niti transparentan da rjesava slucajeve koji su

tako ozbiljni kao ratni zlocin. Zbog toga je potrebno postojanje nezavisnog medjunarodnog tribunala.

Obratili ste se clanicama NATOa insistirajuci da je njihovo vojno prisustvo i dalje neophodno u BiH i rekli da se ispod sadasnjeg broja ne smije ici, a da se vrijeme prisustva ne moze ogranicavati. Kako ocjenjujete politicko-bezbjednosnu situaciju u BiH i koja je njena prespektiva?

Opca sigurnosna situacija u BiH je dosta unaprijedjena; postoji sloboda kretanja i lokalna policija pocinje da ispunjava svoje obaveze u skladu sa zakonom.

Medjutim, mirovne snage pod vodjstvom NATO-a, u obliku SFOR-a i dalje su od kljucnog znacaja za pruzanje podrške civilnim aspektima mirovnog sporazuma, tako sto izmedju ostalih aktivnosti, pruzaju zastitu povratnicima i vrse hapsenja optuzenih ratnih zlocinaca prema uputstvima ICTY-a. Ja stoga vjerujem da je i dalje potrebno da trupe SFOR-a ostanu u BiH, i prema mome misljenju, odgovarajuci broj ovih trupa je 20 000 vojnika.

SFOR pomaze na razne druge nacine, npr. u oktobru 1999. godine, SFOR je pokrenuo "Operacija Westar", upad u hrvatske obavjestajne sluzbe koje su djelovale iz Mostara. U okviru onoga sto je nadjeno, ukljucujuci pracenje stranog i lokalnog osoblja koje radi u medjunarodnim organizacijama, otkrivena je pornografija, koja se koristila za prikupljanje sredstava za promoviranje anti-daytonskih aktivnosti. Na srecu, promjene do kojih je u Hrvatskoj doslo u januaru ove godine dovele su do unapredjenja odnosa i hrvatska Vlada sad podrzava provedbu Daytonskog sporazuma. Nadam se da ce nedavni dogadjaji u SRJ voditi ka slicnom pozitivnom pristupu.